

DAVID ALBAHARI

MALE PRICE

Biblioteka
44°N i 20°E

Urednici
Nikola Petaković
Borislav Pantić

Copyright © 2013 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

ISBN 978-86-7702-293-8

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, prešampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2013.

David Albahari

MALE PRIČE

**Čarobna
knjiga**

SADRŽAJ

SLIKA	9
RITAM KALIPSA	10
MAŠINA	11
PRAVO JAČEG	12
PRIČA O RODITELJIMA	13
PREDSTAVA	14
MARAMICE	15
VOLGA	16
ČULO MIRISA	17
PREPOZNAVANJE	18
ODSUSTVO TIŠINE	19
KAUBOJ	20
NA ULICI	21
SMRTONOSNA MATEMATIKA	22
PROZOR	23
ŠTA SAD?	24
BUJICA	25
KLUPE	26
OZBILJNOST NAMERE	27
DOLAZAK NOĆI	28
DOZIVANJE	29
RADOST	30
MALA SVETLOST	31
ZALUDAN POSAO	32
BUĐENJE	33
REČENICA, PONOVO	34

ŽIVOT I SMRT	35
UTICAJ ZEMLJOTRESA	36
KARLO KASNI	37
KOME VEROVATI?	38
ZALIHE	39
URSULA	40
PRED POLAZAK	41
STVARI	42
TRI, DVA, JEDAN	43
U BAŠTI	44
TRAJANJE IGRE	45
PREVODIOCI SU NESREĆNI LJUDI	46
PISAC BEZ REČI	47
PEKAR NE VOLI HLADNU VODU	48
GDE JE, I KADA, SVE TO MOGLO DA SE DESI	49
DUHOVI	50
ČIZMA	51
MUK	52
PRAZNO MESTO	53
ŠTA JE ŽIVOT?	54
ZRNCA PESKA	55
LUBENICE	56
MOĆ STRAHA	57
ČAMAC NA JEZERU	58
U ŠUMI, KOD POTOKA	59
POSLEDNJA KUPOVINA	60
PRIPOVEDANJE I PRIČA	61
KAŠNJENJE	62

U GUSTOJ TRAVI	63
PROMAJA	64
RAČUNI	65
DRUGI PAS	66
VONJ TRULEŽI	67
PLAŽA	68
TRI ŽENE	69
NEPRIMEĆENA PRIČA	70
GLAS	71
VOĆE	72
LJUDI I BOGOVI	73
OGRADA	74
NA POLA PUTA	75
PREKO REDA	76
DOLAZAK ĆUTANJA	77
VETAR	78
NEPOVERENJE	79
UMOR	80
SVRAB	81
UDARCI	82
KLJUČNO PITANJE	83
DOZIVANJE U POMOĆ	84
NA GRANICI	85
PROSTOR ZA UVREDU	86
ZVUCI GAJDI	87
UMEĆE SLUŠANJA	88
KRILA	89
OKO JEZERA	90

KRAJ ŽIVOTA	91
NEMA SAVRŠENSTVA	92
U MRAKU	93
TREĆI ČOVEK	94
DAN I NOĆ	95
DOSADA	96
NA KONJU, MEĐU BIZONIMA	97
VOĆE 2	98
GAZDA U KUĆI	99
GLAS	100
MESEČEVE SVESKE	101
PRAVA PRIČA	102
KRAJ PUTA	103
OSMATRAČKA KORPA	104
NE RADITI NIŠTA	105
PRODAVNICA ČOKOLADE	106
KROJAČ	107
PECAROŠ	108
ZEMLJORADNIK	109
PRVI ROMAN	110
NIJE MU SE SVIDEO NASLOV	111
ODBROJAVANJE	112
MERDEVINE	113
PODACI	114
ODBRANA	115
OŠTRINA KRIVINE	116
UZROCI I POSLEDICE	117
NOVA PRIČA	118

SLIKA

Pored prozora u trpezariji planinarskog doma visi slika sa prizorom koji se vidi kroz prozor: smaragdno jezero u kojem se ogledaju okolne planine. Slika je trideset sedam godina visila na istom mestu, a onda je nestala i niko nije mogao da je nađe. Dve godine kasnije, nepromenjena, slika se pojavila na istom mestu na kojem se uvek nalazila. Nikakvi tragovi ni otisci nisu na njoj otkriveni, ali zato u planinarskom domu gotovo nikada nema slobodnih ležajeva. Svi dolaze s nadom da će slika ponovo nestati upravo kada oni budu tamo.

RITAM KALIPSA

Svi smo ustali u iščekivanju himne, ali orkestar je zasvirao kalipso. I nije samo svirao, već i igrao. Ceo orkestar, uključujući dirigenta, složno je igrao kalipso, i ubrzo se taj ritam preselio na nas, provlačio se kroz naše ruke i noge, gnezdio se u stomacima i stražnjicama, i onda nam se pridružio počasni vod, diplomate na tribinama, deca sa cvećem, čak je i posada aviona sišla na pistu, a zatim su i predsednici počeli da cupkaju, prvo naš, potom njihov, pa onda zajedno, držeći se za ruke, i tada su i televizijski snimatelji počeli da se njišu, ne ispuštajući kamere, tako da je slika na televizijskim ekranima širom zemlje treperila i skakutala. Ali niko se nije požalio, niko nije telefonirao, ni tada ni kasnije, pa ni mnogo kasnije, kada su čak i članovi orkestra tvrdili da se to nije desilo.

MAŠINA

Moja prijateljica ne veruje u mašine. Kad god ode kod nekoga u posetu, ona prvo obiđe stan i broji mašine. Uvek se najduže zadrži u kuhinji. Razne seckalice, mikseri, toster, aparat za kafu, električni otvarač za konzerve, mašina za mlevenje mesa – sve to ona pažljivo beleži. Tamo gde ima previše mašina više se nikada ne vraća. Pitanje je dana, smatra moja prijateljica, kada će mašine zavladatai svetom. Naša jedina šansa, tvrdi ona, jeste da se vratimo običnim stvarima: avanu i oklagiji, varjačama i noževima, spužvama i prakerima. Noću, dok svi spavaju, ona leži budna i osluškuje. Povremeno ustaje da proverí mašinu za pranje veša, da se uveri da nije krenula prema izlazu. Primirana, vraća se u krevet, ali kada napokon zaspi, sanja nebo kao ogromnu mašinu za proizvodnju oblaka.

PRAVO JAČEG

Dečak silazi u dvorište sa parčetom hleba u rukama. Hleb je namazan džemom od šumskih jagoda, i dečak se već unapred raduje njegovom ukusu. U dvorištu mu, međutim, prilazi dečak sa trećeg sprata, stariji i jači od njega, i bez reči mu uzima parče hleba iz ruke. Zagriže ga, namršti se i pljune. Fuj, jagode!, kaže i baci hleb na zemlju, u prašinu.

PRIČA O RODITELJIMA

Pisac danima pokušava da napiše priču koju želi da posveti svojim roditeljima. Tačnije rečeno, senima svojih roditelja, jer oni su odavno umrli. Ali nešto ga ometa, ne dozvoljava mu da počne, a kada ipak nazre prvu rečenicu, ona se raspadne pre nego što stigne do polovine. Pomišlja da su za sve krivi vrapci i golubovi koji se tiskaju na ogradi terase. Ustaje i tera ih. Sasvim uzaludno, jer oni se vraćaju čim im okrene leđa. Nema mu druge, zaključuje pisac, nego da napravi strašilo. Odlazi u sobu i vraća se sa starim očevim šeširom, majčinom šarenom haljinom i cipelama sa visokom štiklom. Dok ih nekako kači na metlu, učini mu se da čuje majčin glas. To je priča, sine, kaže glas – ali kada se pisac osvrne, ugleda samo svoju senku na zidu.

PREDSTAVA

U toj predstavi, jedan glumac se sve vreme nalazi na sceni, ali sedi bez pokreta, nem, pognute glave i sa licem u dlanovima. Niko od ostalih glumaca mu se ne obraća, niko ga ni na koji način ne pominje, niko mu ne prilazi. Međutim, kada preostane još samo pet minuta do kraja predstave, on naglo skače, počinje da urla i da se zaleće na iznenađene gledaoce. Gledaoci vrište, neki ustaju, neki beže iz sale, a ima i onih koji se svađaju sa glumcem i upućuju mu najgore psovke. Ako se to desi, glumac počinje da plače, ne prestaje, pa čak i kada se spusti zavesa, njegov plač dopire iz dubine pozorišta i traje sve dok gledalište ne ostane potpuno prazno.

MARAMICE

Nikada me nisi volela, kaže sin ostareloj majci, uvek si imala lepe reči za moju sestru i mlađeg brata, ali ne i za mene, kao da ja nisam postojao, kao da sam bio manje vredan od njih, kao da si želela da me zaboraviš. Majka ne odgovara. I zašto sada ćutiš, pita sin, zašto nešto ne kažeš, zašto me ne razuveriš? Majka ćuti. Ili je, možda, nastavlja sin, sve doista onako kako ja kažem? Majka vadi maramicu, briše uglove očiju. A ne, kaže sin, te krokodilske suze čuvaj za nekog drugog. On otima majci maramicu, baca je na pod i gazi nogama. Majka iz rukava izvlači drugu maramicu i ponovo briše uglove očiju. Sin ščepa maramicu, ali ona mu se izmigolji iz ruke i pobegne ispod fotele. Sin se čudi, odmahuje glavom. To nije moguće, kaže. Jeste, kaže majka, naravno da jeste. I vadi treću maramicu, koja joj se mazi oko prstiju kao mali beli pas.

VOLGA

Gradimir zažmuri i spusti prst na mapu. Saginjemo se i gledamo. Volga, kaže Zlata. Gradimir pita: Volga, jesi li sigurna? Naravno, odgovara Zlata, Volga, pitaj koga god hoćeš. Volga, uzvikuje Mihajlo; Volga, dodaje Mila; Volga, Volga, Volga, dopire sa svih strana. Gradimir otvara oči, podiže prst i oprezno zaviruje ispod njega. Stvarno Volga, kaže, i šta sad?

ČULO MIRISA

Vazduh je danas pun ushita, zadovoljno izjavljuje medicinska sestra dok namešta starčev krevet. Meni miriše na upozorenje, odgovara starac i pokušava da joj uvuče ruku između butina. Medicinska sestra ga pljesne po ruci i kaže da mu je čulo mirisa sasvim u redu. Ljudi vaših godina, kaže ona, ne samo što nemaju čulo mirisa nego mnogi uopšte nemaju nos. Starac istog trena opipava svoj nos. Moj je na mestu, kaže starac. Vi ste pravi nevaljalac, uzvraća medicinska sestra, nasmeši se i ode. Sam u sobi, starac još dugo njuši svoje prste.

PREPOZNAVANJE

Kada ne odemo u školu, sedimo u parku. Dovukli smo jednu klupu između grmlja i borova, tako da nas niko ne vidi dok hoda glavnom alejom. Pušimo, ponekad pijemo, ponekad gutamo neke tablete, jedemo kikiriki i sisamo tvrde bombone. U podne svi postajemo nervozni i nemirni, neki već tada idu kući, iako je najlepší deo onda kada se časovi završe i svi učenici izađu. Mi stojimo po strani, ne pomeramo se, nikome ne prilazimo. Ako smo nekome potrebni, on će prići nama. Onda se pojavljuju nastavnici i žamor prestaje. Nastavnici prolaze pored nas bez reči, prave se da nas ne vide. To je u redu, kažemo, i bolje je da nas ne vide, jer kada nas budu ugledali, biće kasno.

ODSUSTVO TIŠINE

Halo, kaže nepoznati glas, je li to Voja? Nije, odgovara Marko, nema ovde nikakvog Voje. Ako to nije Voja, uporan je glas, ko je onda? Ovde Marko. Jeste li sigurni?, pita glas i prekida vezu. Marko drži slušalicu još neko vreme, onda je spusti na viljušku i kaže: Nisam. Telefon istog časa ponovo zazvoni, ali kada Marko prisloni slušalicu na uvo, iz nje ništa ne dopire, čak ni tišina.

KAUBOJ

Kauboj je toliko debeo da konj odbija da ga nosi. Pase travu, maše repom i trgne se kada ga kauboj podbode mamuzama, ali se ipak ne pokreće. S neskrivenom setom priseća se vremena kada su kauboji bili visoki i vitki, tako da ih nije ni osećao u sedlu. A kako su tek galopirali! Jurili su, uveren je konj, brže od metka. Zatvara oči i misli na Indijance, na kola sa arnjevima, na devojke koje su brzo postajale žene. Za to vreme, kauboj ne misli ni na šta. Povremeno podbode konja ili ga podstiče probranim rečima, ali onda mu to dosadi i samo ćutke posmatra zalazak sunca koji mu nikada nije bio dalji.

Pred vama je nova zbirka starog majstora kratke forme. David Albahari – koji se, prema sopstvenom priznanju, najlakše snalazi u kratkim pričama – i ovoga puta od svega nekoliko rečenica, zapažanja i osećanja na maestralan način stvara zaokružene celine. Kristalisane misli, suštinska pitanja, začuđenost i stalna zagledanost u sebe grade ovu zbirku i čine od nje delo s kojim ćete rado komunicirati, koje će vas potresti i s kojim možete postati prijatelj...

MALA SVETLOST

Kada oseti da se u njemu upalila mala svetlost, pisac počinje da piše priču. Piše brzo, jer ne zna koliko će mala svetlost da gori. Nekad utrne posle nekoliko trenutaka, nekad ostaje da gori sve dok pisac ne napiše poslednju rečenicu i gasi se kada stavi tačku. Nekad, međutim, umesto male svetlosti rasplamsa se pravi požar, i pisac ne zna šta pre da uradi: da li da nastavi da piše ili da spasava ono što je do tada napisao?

– Iz zbirke *Male priče*

David Albahari (1948) jedan je od najznačajnijih savremenih domaćih književnika. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja, među kojima se ističu Ninova nagrada i „Balkanika“, nagrada za najbolji roman na Balkanu, osvojene za roman *Mamac*. Njegova dela dosad su prevedena na osamnaest jezika. Pored pisanja, bavi se i prevodenjem sa engleskog jezika. Od 1994. godine, živi i radi u Kalgariju, u Kanadi.